

карактера, него реализацију обавезе социјалне државе да путем одговарајућих компензаторних механизма обезбеди најслабијим члановима друштва једнакост стартних могућности приликом остваривања њихових сопствених основних права и слобода.

Овај задатак није лак, пошто у условима финансијско-економске кризе држава долази у велико искушење да на главно место стави интересе економског развоја. Међутим, Уставни суд Русије доследно спроводи линију залагања за друштвена права грађана и ограничавања економске власти елите и, у суштини, побуђује законодавца на реформисање социјалног законодавства у том правцу. Према нашем мишљењу, овакав приступ доприноси обезбеђењу правне праведности, а у складу с тиме – и јачању друштвено-политичке стабилности, која је тако важна за земљу. При томе, судије Уставног суда посвећују посебну пажњу изради правне доктрине оријентисане на оптимално комбиновање принципа правне и социјалне државе.

Проблем социјалних права се сада оштро истиче у свим правним системима који су изабрали модел социјалне државе као основицу међусобних односа између државе и грађана. Једно од централних питања са којим се суочавају уставни судови је могућност судске заштите социјалних права (*Justiziabilität*) и њихова реална садржина. Ово питање, као што је познато, није решено у правној теорији и изазвало је не мало спорова при усвајању Повеље о фундаменталним правима Европске уније. У Русији се кључна социјална права третирају као фундаментална и, као и сва друга права и слободе, фиксирана су у Уставу (пored осталог, заштита породице, материнства и детињства, право на социјално осигурање, право на станиште, право на здравствену заштиту и медицинску помоћ, слободу рада, и друго). Сва права, записана у руском Уставу, не разликују се у зависности од тога које мере треба да предузме држава ради њихове реализације или у зависности од тога колико је могућа њихова судска заштита као субјективних права. У том смислу, у руском Уставу је заступљен другачији приступ него онај, на пример, у Повељи о фундаменталним правима Европске уније, која је ту групу права поделила на права у ужем смислу речи (субјективна, која уживају судску заштиту) и принципе – који су пре упућени законодавцу, него субјектима правне регулативе, и треба да буду узета у обзир при спровођењу друштвено-економских реформи, водећи рачуна о могућностима државе у конкретном историјском контексту.

Међутим, ова подела није увек остварива у пракси, нарочито ако нема диференцијације у самом закону. Отуд различити проблеми са превеликим очекивањима у односу на законодавца у области социјалних права, као и проблем обезбеђења формалне једнакости. У случајевима када процедура реализације ових или оних социјалних права није прецизно прописана законом, долази до раскорака између легитимних очекивања грађана и